

Ricard Valentí, President de la Plataforma Nacional pels drets del Poble Gitano de Catalunya i President de l'entitat gitana Rromanipe's.

L'hem convidat perquè contextualitzi una realitat que està molt desenfocada: la del poble gitano o romanó. La visió que habitualment es té de l'ètnia gitana està carregada de prejudicis, però sobretot, d'un gran desconeixement.

Un poble que pateix i sempre ha patit el pes d'un racisme endèmic, que no deixa de ser una forma evident de violència, tema central de l'Escola d'enguany. Hi ha multitud d'exemples que així ho palesen. Un de molt recent és el d'un estudi on es diu que el 70% dels estudiants espanyols no volen tenir un company gitano a classe. I un altre de molt recurrent és el de vincular-lo amb la delinqüència, en la mateixa línia que als musulmans se'ls relaciona amb el terrorisme i a les dones sud-americanes i de l'est, amb la prostitució.

Un estigma que ve de lluny, de segles enrere. Per exemple, els Reis Catòlics van decretar 233 lleis anti-gitanes. La 'Gran Redada' de 1749, coneguda oficialment com a "Prisión general de gitanos", va ser l'intent d'extermini dels gitanos que vivien a Espanya. Un projecte, ideat i dirigit pel marquès de la Ensenada, ministre del rei Fernando VI, que consistia, entre altres penalitats i eliminacions de drets, en recloure separatament als homes i a les dones gitanes perquè no poguessin reproduir-se i aconseguir així la seva extinció.

Cal fer visibles els valors positius del poble gitano com, per exemple i entre molts altres, el respecte i l'estima que tenen cap a la família i la comunitat. Un poble que, com tots sabem, porta integrada la música en el seu ADN. Només cal recordar la rumba catalana. O també, és bo saber que és una comunitat que ens ha deixat paraules del seu idioma, del romaní català (també conegut com caló) i que tenim totalment integrades a la nostra llengua com ara: xaval (noi), dinyar-la (morir), calés (diners), cangueli (por), paio (individu), xivato (delator), xoriço (lladregot), catipén (pudor) i tantes d'altres.

Però la història del poble romanó ha patit un episodi molt dolorós com va ser l'holocaust. Uns fets terribles que han quedat a l'ombra de l'extermini jueu, possiblement pel fet estadístic que els gitanos eliminats eren menys, al voltant de cinc-cents mil, però no per això aquest patiment deixar de ser un drama absolut.

L'holocaust jueu ha estat abastament tractat pels mitjans, ja sigui per la multitud de llibres que l'han referenciat com per pel·lícules (finançades per la indústria de Hollywood) que s'han fet ressò del dolor amb més o menys encert. El patiment del poble gitano, en canvi, no ha tingut cap repercussió mediàtica. Sabem, per exemple, quants gitanos van declarar al judici de Nuremberg? A quants se'ls va indemnitzar? Qui parla de la matances del 2 d'agost de 1944 on 3.000 gitanos i gitanes van ser exterminats en el camp de concentració d'Auschwitz-Birkenau?

I és per tot plegat que en Ricard ha vingut avui a presentar-nos el documental **Sumadaripen**, com així s'anomena l'Holocaust Gitano. Al voltant de mig milió de romanís, marcats amb un triangle marró, van ser exterminats pel règim nazi. Les persones romanís van ser subjectes de persecució, empresonament, treballs forçosos, experiments científics, esterilització i massacre.

L'enregistrament que ara veurem del Sumadaripen és una eina molt valuosa per fer visible una situació que la història ha deixat fins ara en l'oblit.

Enric Umbert-Rexach

Text de presentació de Ricard Valentí a l'Escola d'Estiu Walter Benjamin el 7 de setembre de 2025 a Portbou

**X ESCOLA D'ESTIU
WALTER BENJAMIN
PORTBOU 2025**

**DIUMENGE
7 DE SETEMBRE
2025**

10'30-11:30h.
Presentació del llibre
Portbou, un viatge cap a on?
de Carlot Oriol Serres, una edició de la Fundació
Angelus Novus i Edicions Reremús. Presenta:
Vicenç Villatoro i Lamolla, autor del preàmbul.

11:30h.-12'30h.
Projecció del documental **"SAMUDARIPEN:
l'Holocaust del poble gitano"**. Presenta:
RICARD VALENTÍ, President de l'Associació
Rromanipe's i activista de la història del poble
gitano.

12h.30h.
CEMENTIRI DE PORTBOU

**ACTES DE CLOENDA DE LA
X ESCOLA D'ESTIU WALTER BENJAMIN.**
Lectura del manifest de cloenda, ofrena floral.
Homenatge a Walter Benjamin i als gitans que
patiren l'Holocaust.

Intervenen:
Pilar Parcerisas, Ricard Valentí, Vicenç Villatoro,
Enric Umbert amb el poema gitano de la Papusza
Coral "Veus de Portbou"

**BIBLIOTECA WALTER BENJAMIN
AVINGUDA DE BARCELONA, 11. PORTBOU**

Organització:
Ajuntament de Portbou

Organització:
ANGELLUS NOVUS
Fundació Angelus Novus

Organització:
PASSATGES

Amplia el suport de:
Diputació de Girona
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura